

Piotr Mazurkiewicz

EUROPEIZACJA EUROPY

Tożsamość kulturowa Europy
w kontekście procesów integracji

Studium Generale Europa

INSTYTUT POLITOLOGII

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Warszawa 2001

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Część I: W KIERUNKU TEORII INTEGRACJI	
Rozdział 1. Kultura czy kultury?	25
1. Kultura w liczbie pojedynczej i mnogiej	26
2. Tożsamość kulturowa	37
3. Efekty spotkania kultur	46
4. Stosunki międzykulturowe	52
4.1. Wojna kultur	53
4.2. Izolacja	58
4.3. Asymilacja	60
4.4. Integracja	62
Rozdział 2. Europejski model wielokulturowości	73
1. Tożsamość europejska a tożsamość narodowa	75
2. Prawa narodów	87
3. Integracja narodów wokół wspólnego „rdzenia kultury”	95
Część II: IDEE PRZEWODNIE W HISTORII MYŚLI EUROPEJSKIEJ	
Rozdział 3. <i>Logos</i> – grecki typ racjonalności w kulturze europejskiej	105
1. Od mitu do <i>logosu</i> – okoliczności sprzyjające pojawieniu się greckiego typu racjonalności	105
2. Bezinteresowność poznania	118
3. <i>Chaos</i> czy <i>kosmos</i> ? Początki nauk empirycznych	123
4. Uniwersalność rozumu	136
5. Powrót do czasów przedsokratejskich	141
Rozdział 4. <i>Ethos</i> – tradycje etyczne Grecji w kulturze europejskiej	149
1. Zanim narodziło się sumienie	150
2. Rewolucja sokratejska – zwrot <i>ku duszy</i>	154
3. Suwerenność sumienia	165
4. Rozum i wola w etyce	173
5. Cnota	178
6. Co dalej z etyką?	189

Rozdział 5. <i>Nomos</i> – prawo w tradycji europejskiej	205
1. <i>Themis</i> i <i>Dike</i>	206
2. Pierwsze kodyfikacje	210
2.1. Ateny...	210
2.2. ...i Rzym	218
3. Prawo naturalne	221
3.1. Relacja między <i>nomos</i> i <i>physis</i>	221
3.2. Arystoteles	228
3.3. Cyceon i rzymscy prawnicy	232
3.4. Św. Tomasz z Akwinu	236
Rozdział 6. <i>Deus</i> – między monoteizmem religijnym a pluralizmem wyznaniowym	243
1. Chrześcijaństwo i desakralizacja świata	244
2. Autonomia państwa i Kościoła	258
3. Tolerancja i wolność religijna	275
Ekskurs: Współczesne problemy z tolerancją	287
Rozdział 7. <i>Persona</i> – między humanizmem a personalizmem	301
1. Biblijny opis stworzenia człowieka	302
2. Ujęcie problematyki osoby na gruncie filozoficznym i teologicznym	311
2.1. Znaczenie terminu <i>persona</i> w antyku przedchrześcijańskim	311
2.2. Użycie terminu <i>persona</i> w teologii chrześcijańskiej	315
2.3. Bóg jako osoba. Spór o Tróję Świętą a samorozumienie człowieka	316
2.4. Klasyczne ujęcia zagadnienia osoby	318
3. Kim jest człowiek po Kartezjuszu?	322
Rozdział 8. <i>Societas</i> – od podmiotowości osoby do podmiotowości społeczeństwa	335
1. Społeczny wymiar człowieka	336
2. Suwerenność osoby	347
3. Suwerenność społeczeństwa	350
4. Suwerenność państwa narodowego	360
Zakończenie	375
Bibliografia	381
Summary	411
Résumé	417